

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย อำนาจการประกอบวิชาชีพ
กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน
สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ภาคเหนือ

นางสาวนพรพงศ์ ว่องวิทย์ถาวร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-388-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN ADMINISTRATIVE POWER USED BY HEAD NURSES.
NURSING PRACTICE POWER AND JOB SATISFACTION OF
PROFESSIONAL NURSES. GENERAL AND COMMUNITY HOSPITALS
UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY
OF PUBLIC HEALTH. NORTHERN REGION

MISS NOPPORN PONG WONGWIKARN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science

Nursing Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-388-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหน่วยช่วย
อำนาจการประกอบวิชาชีพ กับ ความพึงพอใจในงานของ
พยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน สังกัด
กระทรวงสาธารณสุข ภาคเหนือ

โดย

นางสาวนพรพงศ์ ว่องวิทย์การ

ภาควิชา

คณะพยาบาลศาสตร์ สาขาการบริหารการพยาบาล

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ถุงสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุข)

นพพรพงศ์ ว่องวิทย์การ : ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย
อำนาจการประกอบวิชาชีพ กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ โรงพยาบาลทั่วไป
โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ภาคเหนือ (RELATIONSHIPS BETWEEN
ADMINISTRATIVE POWER USED BY HEAD NURSES, NURSING PRACTICE POWER
AND JOB SATISFACTION OF PROFESSIONAL NURSES, GENERAL AND
COMMUNITY HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF
PUBLIC HEALTH, NORTHERN REGION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์,
144 หน้า. ISBN 974-634-388-2

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาระดับความพึงพอใจในงาน ของพยาบาลวิชาชีพโรง
พยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ภาคเหนือ 2) หาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้
อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย อำนาจการประกอบวิชาชีพ กับความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ
และ 3)ศึกษาตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ ในโรงพยาบาลทั่วไป
และโรงพยาบาลชุมชน กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพ จำนวน 700 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบ
ถามการใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วย และการใช้อำนาจการประกอบวิชาชีพของพยาบาล ที่สร้างขึ้น
โดยผู้วิจัย และแบบวัดความพึงพอใจในงาน

ผลการวิจัยที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ความพึงพอใจในงานของ
พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลทั่วไป สูงกว่าของพยาบาลโรงพยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. กลุ่มพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาล
ทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้านอำนาจการให้
รางวัล อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง อำนาจโดยชอบธรรม อำนาจการบังคับ และอำนาจในการประกอบ
วิชาชีพด้านอำนาจการปกป้องช่วยเหลือ อำนาจการบูรณาการ อำนาจการมีส่วนร่วม อำนาจการเปลี่ยนแปลง การ
แก้ไขปัญหา อายุและประสบการณ์การทำงาน มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร้อยละ 73.33 ($R^2 = .7333$)
3. กลุ่มพยากรณ์ที่มีความสามารถร่วมกันพยากรณ์ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพโรง
พยาบาลชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การใช้อำนาจการบริหารของหัวหน้าหอผู้ป่วยด้าน
อำนาจการให้รางวัล อำนาจโดยชอบธรรม อำนาจความเชี่ยวชาญ อำนาจอ้างอิง อำนาจการบังคับ และ อำนาจ
ในการประกอบวิชาชีพด้านอำนาจการบูรณาการ อำนาจการเปลี่ยนแปลง อำนาจการสร้างภาวะที่ดีขึ้น การแก้ไข
ปัญหาและ อายุ มีสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ร้อยละ 69.49 ($R^2 = .6949$)

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา 2538.....

ลายมือชื่อผู้ผลิต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C686389
KEY WORD:

MAJOR NURSING ADMINISTRATION

ADMINISTRATIVE POWER / NURSING PRACTICE POWER /
JOB SATISFACTION

NOPPORNPONG WONGWIGKARN : RELATIONSHIPS BETWEEN
ADMINISTRATIVE POWER USED BY HEAD NURSES, NURSING PRACTICE
POWER AND JOB SATISFACTION OF PROFESSIONAL NURSES, GENERAL
AND COMMUNITY HOSPITALS UNDER THE JURISDICTION OF THE
MINISTRY OF PUBLIC HEALTH, NORTHERN REGION. THESIS ADVISOR :
ASSO.PROF. JINTANA YUNIBHAND, Ph.D. 144 p.p. ISBN 974-634-388-2

The purposes of this research were 1) to study job satisfaction of professional nurses in general and community hospitals under the jurisdiction of the Ministry of Public Health in northern region, 2) to find the relationships between administrative power used by head nurses, nursing practice power and job satisfaction as reported by professional nurses and 3) to search for variables that would be able to predict job satisfaction of nurses. Research subjects consisted of 700 professional nurses. Data collected by administrative power and nursing practice power questionnaires which were developed by the researcher, and the index of work satisfaction questionnaire.

Major findings were as the followings :

1. Job satisfaction of professional nurses were at the moderate level. Job satisfaction of professional nurses in general hospitals was significantly higher than that of the nurses in community hospitals, at the .05 level.

2. Factors significantly predicted job satisfaction of professional nurses in general hospitals were power used by head nurses in the aspect of reward power, expert power, reference power, legitimate power, coercive power and nursing practice power in the aspect of advocacy power, integrative power, participative power, transformative power, problem solving, age and working experience. The total variance was 73.33 percent ($R^2 = .7333$)

3. Factors significantly predicted job satisfaction of professional nurse in general hospitals were power used by head nurses in the aspect of expert power, reward power, reference power, legitimate power, coercive power and nursing practice power in the aspect of advocacy power, integrative power, participative power, problem solving, age and working experience. The total variance was 73.33 percent ($R^2 = .7333$)

4. Factors significantly predicted job satisfaction of professional nurses in community hospital were power used by head nurses in the aspect of reward power, legitimate power, expert power, coercive power, reference power and nursing practice power in the aspect of integrative power, transformative power, healing power, and age. The total variance was 69.49 percent ($R^2 = .6949$)

ภาควิชา..... คณะพยาบาลศาสตร์.....

ลายมือชื่อนิติ..... นพพินิจ วชิรวิวัฒน์.....

สาขาวิชา..... การบริหารการพยาบาล.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา..... 2538.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูินพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและสนับสนุนให้กำลังใจกับผู้วิจัยเป็นอย่างดี ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความเมตตาของอาจารย์ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทั้งหมดตลอดระยะเวลาที่ศึกษา

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเป็นอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุขโข ในฐานะอาจารย์ที่ปรึกษาเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ที่ได้กรุณาสละเวลาตรวจสอบเครื่องมือวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน จากโรงพยาบาลชุมชน และโรงพยาบาลทั่วไป ในเขตภาคเหนือ รวมทั้งผู้อำนวยการโรงพยาบาลอุ้มถ้านี้ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยอุบัติเหตุและฉุกเฉิน และเพื่อนร่วมงานทุกท่าน และขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่กรุณาเอื้อเฟื้อเงินทุนบางส่วนในการวิจัยครั้งนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาลรุ่น 3 ทุกท่าน ที่ได้สนับสนุนช่วยเหลือและเป็นกำลังใจ ตลอดคนผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่อาจกล่าวนามในที่นี้ได้ทั้งหมด ที่เป็นกำลังใจ สละเวลาช่วยเหลือ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่าน มา ณ โอกาสนี้

นพพรพงศ์ ว่องวิทย์การ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
สมมติฐานการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	13
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	14
การบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาล	
ทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน.....	14
แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับความพึงพอใจในงาน.....	18
ความหมายของความพึงพอใจในงาน.....	18
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในงานและ	
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในงาน.....	19
ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ.....	25
องค์ประกอบของความพึงพอใจในงานพยาบาล.....	26
ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความพึงพอใจในงานพยาบาล.....	31
ปัจจัยส่วนบุคคล.....	31
การใช้อำนาจของหัวหน้าหรือผู้ป่วยและอำนาจของพยาบาลวิชาชีพ..	32

สารบัญ

	หน้า
มรณทัศน์เกี่ยวกับอำนาจ.....	32
การใช้อำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	37
อำนาจในการประกอบวิชาชีพของพยาบาล.....	43
บทบาทและความสามารถของพยาบาลวิชาชีพที่ก่อให้เกิดอำนาจในการประกอบวิชาชีพ.....	46
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	56
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	59
คุณภาพเครื่องมือ.....	61
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	63
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	63
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	65
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	98
สรุปผลการวิจัย.....	99
อภิปรายผล.....	103
ข้อเสนอแนะ.....	110
รายการอ้างอิง.....	111
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	120
ภาคผนวก ข สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ค การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานเป็นรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ่.....	126
ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัดความพึงพอใจในงาน.....	134
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	136
ประวัติผู้เขียน.....	144

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้อำนาจ.....	33
2	จำนวนตัวอย่างประชากรของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามโรงพยาบาล.....	53
3	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพจำแนกตามประเภท ของโรงพยาบาล อายุ ประสบการณ์การทำงานและการได้รับการ การอบรมเฉพาะทางการพยาบาล.....	63
4	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในงานของ พยาบาลวิชาชีพจำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน.....	64
5	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ รายด้าน และรวมทุกด้าน จำแนกตามประเภทของโรงพยาบาล..	65
6	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการใช้อำนาจของ หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามการรายงานของพยาบาลวิชาชีพที่เป็นตัวอย่าง ประชากร จำแนกเป็นรายด้าน(n=664).....	66
7	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการใช้อำนาจของหัวหน้าหอผู้ป่วยตาม รายงานของพยาบาลวิชาชีพ รายด้าน และรวมทุกด้าน จำแนก ตามประเภทของโรงพยาบาล.....	67
8	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอำนาจในการประกอบ วิชาชีพของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกเป็นรายด้าน และรวมทุกด้าน	68
9	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการใช้อำนาจของพยาบาลวิชาชีพ ราย ด้าน และรวมทุกด้าน จำแนกตามโรงพยาบาล.....	69
10	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ รายด้าน และรวมทุกด้าน จำแนกตามช่วงอายุ.....	70
11	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ รายด้าน และรวมทุกด้านจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน....	71

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
12	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพ รายด้านและรวมทุกด้าน จำแนกตามการได้รับการอบรมเฉพาะทาง การพยาบาล	72
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สันระหว่างการใช้อำนาจของ หัวหน้าหอผู้ป่วย อำนาจในการประกอบวิชาชีพ อายุ ประสบการณ์ การทำงาน กับความพึงพอใจในงานโดยรวมทุกด้านของพยาบาล วิชาชีพโรงพยาบาลทั่วไป	74
14	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ แบบเพียร์สันระหว่างการใช้อำนาจของ หัวหน้าหอผู้ป่วย อำนาจในการประกอบวิชาชีพ อายุ ประสบการณ์ การทำงาน กับความพึงพอใจในงานโดยรวมทุกด้านของพยาบาล วิชาชีพโรงพยาบาลชุมชน	76
15	ลำดับขั้นตัวแปรพยากรณ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ผลการทดสอบ ความมีนัยสำคัญของคะแนนดิบ b แต่ละตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ ความ พึงพอใจในงาน รวมทุกด้านของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาล ทั่วไป	78
16	แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับการ คัดเลือกเข้าสู่สมการถดถอย สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R^2) และทดสอบ ความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์ความพึงพอใจในงานของพยาบาลวิชาชีพของโรง พยาบาลทั่วไป เมื่อใช้วิธี Stepwise solution	80
17	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และ คะแนนมาตรฐาน (Beta) ผลการทดสอบความมีนัยสำคัญของ คะแนนดิบ b แต่ละตัวแปรที่ใช้พยากรณ์ ความพึงพอใจในงาน รวม ทุกด้านของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลทั่วไป	84

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
25	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ช่วงอายุ.....	128
26	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านสถานภาพวิชาชีพ ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ช่วงอายุ.....	128
27	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานโดยรวมทุกด้าน ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ช่วงอายุ.....	129
28	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านค่าตอบแทน ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน.....	129
29	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านความเป็นอิสระ ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน.....	130
30	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านนโยบาย ขององค์กร ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่ จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	130
31	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านการมีปฏิสัมพันธ์ ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน.....	131
32	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานด้านสถานภาพวิชาชีพ ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน.....	131
33	เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจในงานโดยรวมทุกด้าน ของพยาบาลวิชาชีพเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเพ่จำแนกตาม ประสบการณ์การทำงาน.....	132

ฐิ

สารบัญภาพ

ภาพที่

หน้า

1	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	55
---	-------------------------	----